

Sygn. akt VI Ua 8/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Tomasz Korzeń (spr.)

Sędziowie: SO Ewa Michalska

SO Marek Zwiernik

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Symeryak

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2017 roku w Gorzowie Wielkopolskim na rozprawie

sprawy z odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

z udziałem zainteresowanej J. M.

o zwrot zasiłku chorobowego

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 grudnia 2016 roku, sygn. akt IV U 337/14

oddala apelację.

SSO Ewa Michalska SSO Tomasz Korzeń SSO Marek Zwiernik

VI Ua 8/17

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 29 sierpnia 2014 roku, podnosząc, iż nie wprowadziła w błąd organu rentowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd rejonowy ustalił, spółka w dniu 1.02.2014 roku zawarła umowę o pracę z J. M., z wynagrodzeniem 8 550,00 zł brutto miesięcznie, zaś w dniu 15.02.2014 roku płatnik złożył w organie rentowym zaświadczenie o niezdolności J. M. do pracy. ZUS wypłacił J. M. zasiłek chorobowy w kwocie 22 379,65 zł za okres od 9.04.2014 roku do 10.07.2014 roku. Decyzją z dnia 18.08.2014 roku ZUS ustalił, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne J. M. wynosi 1 680,00 zł. Sąd Apelacyjny wyrokiem z 19.07.2016 roku (III AUa 514/15) oddalił odwołanie od decyzji z 18.08.2014 roku ustalając, iż działania J. M. i płatnika zmierzały wyłącznie do uzyskania wygórowanych świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Pozwany decyzją z dnia 29.08.2014 roku ustalił, że J. M. nie miała prawa do wypłaty zasiłku chorobowego

za okres od 9.04.2014 roku do 10.07.2014 roku w wysokości 22 379,65 zł i przyznał jej kwotę zasiłku wynoszącą łącznie 4 379,12 zł i zobowiązał płatnika do zwrotu kwoty 17 982,53 zł z odsetkami.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie IV U 337/14 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż ustalił, że spółka (...) nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 18 432,00 zł z tytułu wypłaconego J. M. zasiłku chorobowego wraz z odsetkami, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Sąd Rejonowy zważył, iż odwołanie okazało się częściowo zasadne. Wskazał na treść art. 84 ust. 6 i ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm., dalej jako ustawa systemowa). Obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek w myśl art. 84 ust. 6 ustawy systemowej tylko wówczas, gdy ich pobranie spowodowane zostało przekazaniem przez niego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, a jednocześnie brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenia te wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 tej ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dn. 10.06.2008 roku I UK 376/07 i z dnia 17.01.2012 roku I UK 194/11). Obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek tylko wówczas, gdy brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu bezpośrednio od osoby, której te świadczenia wypłacono. Celem regulacji wynikającej z art. 84 ust. 6 ustawy systemowej jest umożliwienie organowi rentowemu odzyskania świadczeń, które bez jego winy zostały wypłacone, bądź zawyżone, a nie ma przy tym podstaw, aby uznać, że pobierająca je osoba zobowiązana byłaby do ich zwrotu w myśl zasad wynikających z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy systemowej. Organ rentowy ma w takiej sytuacji podstawy do żądania zwrotu nadpłaconych kwot od odpowiedzialnego za zaistnienie takiej sytuacji płatnika, bowiem od niego pochodzące nieprawdziwe informacje doprowadziły do wypłacenia nienależnych świadczeń. J. M. składając wniosek o wypłatę świadczenia, wskazując w nim ustalone dla pozoru wynagrodzenie w kwocie 8 550,00 zł, wprowadziła świadomie w błąd organ rentowy, w rozumieniu art. 84 ust. 2 pkt. 2 ustawy systemowej. Tym samym wypłacony zainteresowanej J. M. zasiłek chorobowy był nienależnie pobrany i organ rentowy słusznie zażądał jego zwrotu. W oparciu jednak o poczynione powyżej rozważania prawne należy zaznaczyć, że żądanie to zostało skierowane w sposób nieuzasadniony wobec odwołującego tj. spółki (...). Tymczasem adresatem zaskarżonej decyzji winna być tylko i wyłącznie zainteresowana, jako osoba, która faktycznie otrzymała zasiłek chorobowy. Tymczasem zawarta w oświadczeniu z dnia 8.05.2014 roku informacja nie ma wpływu na obowiązek zwrotu wypłaconego J. M. zasiłku chorobowego, albowiem przepisy ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi, które wolą stron nie mogą być zmieniane. Przesłanki umożliwiające obciążenia płatnika składek obowiązkiem zwrotu wypłaconego zasiłku chorobowego zostały określone w art. 84 ust. 6 ustawy systemowej i dopiero po ich spełnieniu możliwym jest obciążenie płatnika składek obowiązkiem zwrotu wypłaconego zasiłku. Zachowanie organu rentowego było przedwczesne, bowiem w pierwszej kolejności winien zobowiązać do zwrotu nienależnego świadczenia zainteresowaną. Na podstawie art. 477¹⁴ § 2 K.p.c. sąd zmienił zaskarżoną decyzję w części zobowiązującej spółkę (...) do zwrotu wypłaconego J. M. zasiłku chorobowego. Odwołanie płatnika w zakresie ustalenia, iż J. M. nie miała prawa do wypłaty zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od 9.04.2014 roku do 10.07.2017 roku w wysokości 22 379,65 zł, z uwzględnieniem podstawy wymiaru tego świadczenia w wysokości 8 550,00 zł przyznania J. M. za wyżej wskazany okres prawa do zasiłku chorobowego w wysokości 4 379,12 zł z uwzględnieniem podstawy wymiaru kwoty 1 680,00 zł jest nieuzasadnione. Ustalenie wysokości wynagrodzenia na kwotę 8 550,00 zł było pozorne i dokonane wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Dlatego też, J. M. nie nabyła prawa do zasiłku chorobowego ustalonego w oparciu o podstawę wymiaru w wysokości 8 550,00 zł. Z uwagi na podleganie ubezpieczeniu chorobowemu w związku z pozostawaniem w stosunku pracy, nabyła ona prawo do zasiłku chorobowego, którego wysokość winna zostać ustalona w oparciu o podstawę wynoszącą 1680,00 zł. Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Apelację od wyroku wniósł pozwany organ rentowy. Zaskarżył wyrok w całości, wnosząc o zmianę wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych,

- naruszenie przepisów postępowania tj. art. 227 K.p.c. i art. 233 § 1 K.p.c.

W uzasadnieniu podniósł, iż z treści art. 84 ust. 6 cytowanej ustawy, sąd błędnie wyinterpretował, obok przesłanki przekazania nieprawdziwych danych, przesłankę polegającą na uprzednim stwierdzeniu przez organ rentowy braku podstaw do żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenie wypłacono. Nadto, oświadczenie płatnika z dn. 8.05.2014 roku zawiera pouczenie o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania i obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń w przypadku sprzeczności ustaleń ZUS dotyczących okoliczności zatrudnienia pracownika, z treścią tego oświadczenia. Oświadczenie to spełnia przesłankę z art. 84 ust. 6 cytowanej ustawy, dotyczącą wypłaty spornych kwot na skutek przekazania przez płatnika nieprawdziwych danych. Płatnik przekazał nieprawdziwe dane a zatem to on zobowiązany jest do zwrotu spornych kwot.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. wniosła o oddalenie apelacji. Zainteresowana nie ustosunkowała się do apelacji.

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Postępowanie apelacyjne ma merytoryczny charakter i jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z treścią art. 378 § 1 K.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Rozważając zakres kognicji sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy stwierdził, iż sformułowanie „w granicach apelacji” wskazane w tym przepisie oznacza, iż sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSN 2008/6/55).

Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dokonując trafnych ustaleń i wyjaśniając wszystkie istotne okoliczności mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. To zaś spowodowało, że Sąd Okręgowy zaakceptował w całości ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji, traktując je jako własne i nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24/776).

Pozwany zarzucił w apelacji naruszenie przez Sąd Rejonowy zarówno przepisów prawa materialnego jak i procesowego. Gdy apelujący zarzuca zarówno naruszenie prawa procesowego, jak i materialnego, to w pierwszej kolejności trzeba się odnieść do zarzutów procesowych, bowiem dopiero poczynienie prawidłowych ustaleń faktycznych umożliwia dokonanie właściwej kwalifikacji prawnej w oparciu o przepisy prawa materialnego. Naruszenie przepisów postępowania oznacza działanie sądu niezgodnie z przepisami prawa procesowego.

Sąd nie dopatrzył się naruszenia art. 227 K.p.c. i art. 233 § 1 K.p.c. Dokonana przez Sąd rejonowy ocena zgromadzonego materiału dowodowego, wbrew twierdzeniom pozwanego, była prawidłowa. Pozwany przeciwstawia ocenie dokonanej przez Sąd rejonowy swoją analizę zgromadzonego materiału dowodowego i własny pogląd na sprawę, przedstawiając okoliczności o treści dla siebie korzystnej. Jest to jednak potraktowanie materiału dowodowego w sposób wybiórczy, z pominięciem pozostałego materiału dowodowego, nie odpowiadającego stanowisku prezentowanemu przez pozwaną.

Sąd rejonowy przeprowadził całościową ocenę materiału dowodowego i przejawiał w wysokim stopniu staranność w toku prowadzonego postępowania dowodowego, jak i przy motywowaniu swojego stanowiska. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że swobodna sędziowska ocena dowodów może być podważona jedynie wówczas, gdyby okazała się rażąco wadliwa lub oczywiście błędna (por. wyrok z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 25/97, OSNAPiUS z 1997 r., nr 21, poz. 420), co w ocenianej sprawie nie występuje. Również, gdy z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów, choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć również logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, Lex nr 80273). Wobec tego niesłuszny okazał się zarzut naruszenia prawa procesowego.

Obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża, na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnika składek tylko wówczas gdy brak jest podstaw do żądania zwrotu bezpośrednio od osoby, której te świadczenia wypłacono. Zasadą wynikającą z art. 84 ust. 1 cytowanej ustawy jest, że obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia ciąży na osobie, która je pobrała. Zobowiązani do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych są osoby, z którymi organ ubezpieczeń społecznych jest związany stosunkiem ubezpieczenia społecznego, którym świadczenia wypłaca i do których je adresuje (por. I. Jędrasik-Jankowska, Pojęcia i konstrukcje prawne, s. 196; też, Pojęcie nienależnego świadczenia, s. 14; R. Babińska, Pojęcie i rodzaje błędu, s. 53; S. Płażek, Glosa do uchw. SN z 21.5.1984 r., III UZP 20/84, Pal. 1986, Nr 9, s. 87). Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie może własną decyzją zobowiązać do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia osoby innej niż ta, która pobrała świadczenie w sensie prawnym, tj. do której świadczenie było skierowane. Płatnik składek nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez inne osoby wówczas, gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono. Należy przy tym zaznaczyć, że nie ma podstaw do przyjmowania, że odpowiedzialność płatnika składek i osoby, która pobrała nienależne świadczenie, ma charakter solidarny. Brak jest bowiem ku temu podstaw prawnych. Dlatego też uznaje się, że ich odpowiedzialność ma charakter odpowiedzialności in solidum.

Twierdzenia pozwanego co do wprowadzenia go w błąd przez płatnik składek w oświadczeniu z dnia 8.05.2014 roku są zupełnie niezrozumiałe. Oświadczenie to (k. 29 akt ZUS) obejmuje jedynie stwierdzenie, że spółka zatrudnia J. M., która wykonywać ma czynności wymienione w załączniku do pisma. Ów załącznik znajduje się na karcie 31 aktu organu rentowego i wymienia te czynności. Sam zaś fakt wykonywania umowy przez ubezpieczoną nie był przez pozwanego kwestionowany. Oświadczenie z załącznikiem nie wpłynęło więc w żaden sposób na wysokość wypłaconego zasiłku. Załączenie do umowy o pracę oświadczenia nie powoduje objęcia oświadczeniem pod rygorem odpowiedzialności karnej treści umowy o pracę.

Mając powyższe na względzie Sąd nie dopatrył się również naruszenia prawa materialnego.

Reasumując powyższe należało uznać, że apelacja pozwanego nie była uzasadniona i dlatego na podstawie art. 385 K.p.c. orzeczono jak w wyroku.

SSO Ewa Michalska SSO Tomasz Korzeń SSO Marek Zwiernik